

Etűdők és emlékek

Találkozás Erdélyi Lászlóné
zongoraművésszel

Sátoraljaűhely, Sárospatak, Léva, Bydgoszcz, Miskolc, Lempaala, Tampere és Budapest – egy életű jelentősebb állomásai. Az idősebb sátoraljaűhelyiek és sárospatakiak talán még emlékeznek Murin Lenkére, aki a pataki gimnázium és a Zeneakadémia elvégzése után – mint Erdélyi Lászlóné – a pataki Angol Internátus zongoratanára volt. Később Miskolcon zenetanárként és az Egressy Béni Zeneiskola alapító igazgatójaként fiatal tehetségek sokaságát indította el a zenei pályán, de munkásságának elismeréseként mint Rauhala Pekka Matiasné asszony kapta meg a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet.

Kodály és a finnek

- Azt írják az indoklásban: a zenepedagógusi életműért, a Kodály-módszer hazai és finnországi megismertetéséért – mutatja a 2004-ben kapott kitüntetést Lenke néni. – Tulajdonképpen a Kodály-módszer miatt mentem Finnországba... Illetve engem is érdekelt a finn kultúra, és a véletlen úgy hozta, hogy egy miskolci kollégám, aki nyaranként kint muzsikált, ajánlott a lempaalai igazgatónak. Jouko Karanko nyolc nyelven beszélt, többek között magyarul is, és ha hallotta, hogy valahol magyarok vannak, azonnal megkereste őket. Így találkozott a tamperei hotelben a szalonzenekarban játszó ütős kollégámmal, akitől megkérdezte: tudna-e valakit ajánlani neki, aki ismeri a Kodály-módszert, aki képes megszerettetni növendékeivel a zenét... De ez egy hosszú történet... Lényeg az, hogy Jouko Karanko hívott meg, ő kért ki a minisztériumtól. Addigi munkám, végzettségem alapján alkalmasnak tartottak erre a feladatra, én pedig igent mondtam a felkérésre. Szép feladatot kaptam, szeretettel hívtak, mehettem is. Mehettem, mert akkor lettem nyugdíjas, a gyermekeim felnőttek, évek óta özvegyként éltem.
- Finnországban nagyon jó híre volt a Kodály-módszernek. Én is kiváló zeneszerzőnek és zenepedagógusnak tartom őt, de a tanítási módszer kidolgozásában óriási szerepet vállalt Ádám Jenő is. Egyébként Szőnyi Erzsébet nevezte Kodály-módszernek ezt a magyar zenetanítási metodikát. A finnek szeretik a magyar népzeneét. Elsősorban erre alapoztam a tanítást, de találtunk olyan finn gyermekdalokat is, amelyeket hasznosítani tudtunk a munkánkban. Egy ottani kollégánóm, Ulla-Maija Karvola segítségével közösen készítettünk el egy zeneóvodai tanítási könyvet. Játsszunk énekelve és muzsikálva – ez volt a címe, és ebben benne is van a lényeg! Amíg ott éltem, tapasztaltam, hogy gyerekek ezrei szerették meg ezáltal az éneklést, a zene örömeét.
- Finnországban zongorát is tanítottam, de kórust is vezettem. Eredetileg négy évre mentem a nyolcosztályos gimnáziumba tanítani, de közben hallottam rólam a tamperei konzervatóriumban, kértek, hogy maradjak. Maradtam tehát, bár ebben a döntésben leginkább az befolyásolt, hogy közben megismertem Rauhala Pekka mérnök-tanárt, iskolaigazgatót, aki a második férjem lett. A tamperei konzervatóriumban száz tagú kórust alapítottam, a csodánkra jártak, jöttek mindenhonnan megnézni, meghallgatni bennünket. Sokfelé hívták a kórust szerepelni, rendszeresek voltak a templomi koncertjeink. Énekeltünk Kodály-

és Bárdos-műveket, gyönyörűen megtanulták magyarul, és persze rátaláltunk olyan finn zeneszerzőkre is, akikről alig tudott valamit a nagyközönség, pedig nagyszerű műveik voltak. Alapító tagja voltam a Finn Kodály Társaságnak, ma is tiszteletbeli tag vagyok. Ottoni munkásságom elismeréseként több szakmai kitüntetést kaptam. Például aranyérmeket a finn kórus szövetségtől, „director musices”- kitüntetést a finn államelnöktől.

Egressy Miskolcon

- Itthon is elismerték a munkámat: és most nemcsak a kitüntetésre gondolok... Nekem ajándék volt az is, hogy ott lehettem Miskolcon az Egressy Béni Zeneiskola fennállásának 50. évfordulójára rendezett ünnepségen. Jó volt látni a fiatalokat, a mai növendékeket, és találkozni olyanokkal, akiket mi indítottunk el a zenei pályán. Úgy láttam, megerősödött az iskola, fontos intézménye lett a városnak. Érdemes lenne összeszámolni egyszer, hányan mentek onnan konzervatóriumba, zeneakadémiára, aztán kik lettek ismert előadó-művészek, kik játszanak valamelyik zenekarban, énekelnek valamilyen kórusban. Persze az is számít, ha valaki „csak” szereti a zenét.
- A pályám elején én sem gondoltam arra, hogy egyszer iskolaigazgató leszek. Amikor felkértek erre a munkára, nem is sejtettem, mennyi feladatot jelent egy új intézmény felépítése. A háború után Enyedi Andor püspök hívott Sárospatakról Miskolcra. Tanítottam gimnazistákat, az evangélikus tanítóképző növendékeit, kórust szerveztem... Közben elvégeztem a Zeneakadémián a középiskolai zenetanári szakot is. Szerencsém volt, hiszen annak idején, már a gimnáziummal párhuzamosan elkezdtem és el is végeztem a zongora szakot, aztán a Zeneakadémiára jártam, így ezeket a vizsgáimat beszámították, és két év alatt megszereztem a zongoratanári mellé az ének- és zenetanári oklevelet is. Nagyon jó tanáraim voltak, és tényleg sok segítséget kaptam a munkámhoz Ádám Jenőtől, Bárdos Lajostól, Horusitzky Zoltántól.
- Megvolt tehát a végzettségem a zeneiskola vezetéséhez, megkaptam a minisztériumtól a kinevezést, viszont minden egyéb feladat rám maradt. Több mint ötven éve, 1952-ben indult az iskola, akkor még mint zeneiskola, csak később kapta az Egressy Béni nevet. Meg kellett szervezni a tanári kart, toborozni kellett az első diákokat, és folyamatosan működtetni az intézményt. Ezekről az időkről is sokat lehetne mesélni.

Chopin-etűdök

- Igen, Chopin... – bólint mosolyogva, amikor felvetődik a „kedvenc” kérdése. – Nyilván első főiskolai tanárom, Keéri-Szántó Imre, a híres Chopin-előadó hatásával is magyarázható, hogy nekem is ő lett a kedvenc zeneszerzőm.
- Nem tudom, mikor hallottam először Chopin-muzsikát. Nálunk otthon senki sem muzsikált. Édesapám mérnök volt, műszaki ember, de leginkább ő szorgalmazta a zenetanulást. Az alsó osztályokat még a sátoraljaújhelyi apácáknál végeztem, és ott kezdtem zongorázni tanulni. Állítólag már ők felismerték a tehetségemet. Később Sárospatakon tanultam, az ottani gimnáziumban magántanuló voltam, és azzal együtt végeztem a zeneművészeti főiskolát. Zongoraórákra a sátoraljaújhelyi Asztalosné Lévy Adélhoz jártam, ő is Keéri-Szántó tanítványa volt, akkor végzett a zeneművészeti főiskolán, és hazakerült tanítani. Hetente kétszer jártam zongoraórára, havonta mentem Pestre, aztán érettségi után elvégeztem a Zeneakadémián az elméleti szakot is. Ahogy megkaptam a diplomát, Erdélyi László, a pataki gimnázium matematika–fizika szakos tanára azt mondta: nem vár tovább, feleségül vesz. Tulajdonképpen 14 éves korom óta ismert, ő akkor került 24 évesen Patakra tanítani. Nagyszerű ember volt. Sokan irigyeltek miatta.

– Tehát összeházasodtunk, édesapámtól kaptunk egy szép házat, elkezdtük a közös életünket. Az Angol Internátusban tanítottam, közben jöttek a gyerekek – és jött a háború.

Háborús történetek

– Már az első háború is megviselte a családjunkat. Édesapámat elvitték katonának, aztán fogságba került. A férjem, Erdélyi László az I. világháború elején kezdte a középiskolát Zilahon, aztán a családot kitelepítették Kolozs megyéből a románok. A második világháború idején már pataki tanár volt, innen menekültünk Lévára a három gyerekkel és édesanyámmal. A férjem soha nem fogott fegyvert, mégis megjárta a poklot. Léván besorozták a német hadsereg kötelékébe, fegyvertelen szakszolgálatra. Mi Bydgoszczba keveredtünk, ő Ulmba került amerikai fogságba. A hazatérése után mindenféle igazoltatósokra hurcolták, én dolgoztam, ahogy tudtam. Kézimunkáztam, a tanárkollégák feleségét is megtanítottam kötni, akkor nagy szükség volt a ruhára, megszerveztem az értékesítést, így volt miből élnünk. Ez akkor nagyon jól jött mindannyiunknak, de nem ez volt a hivatásunk. Így amikor szólt a püspök, jöttünk Miskolcra, előbb mindketten a Tóth Pál Református Leánygimnáziumban tanítottunk, később a férjem a Bláthy Ottó Villamosipari Technikum igazgató-helyettese lett, egy rövid ideig igazgató is volt, de ezt egyre súlyosbodó betegsége miatt nem tudta vállalni. Fiatalon, 1962-ben, 58 évesen hunyt el.

Könnyedebb dallamok

– Minden szomorú emlék ellenére nekem nagyon szép gyermekkorom volt. Szerettek a szüleim, kiváló tanárok tanítottak, de a diáktársaimra, a pataki évekre is szívesen emlékszem vissza. Nagyszerű emberekkel találkoztam. Nagyon kedves emlék például ez a kézzel írt verseskötet, Képes Gézától kaptam, amikor visszatért Patakra, akkor adta ide nekem. Hallgassa csak az ajánlást: „Lenkének küldöm e verseket. Az ő nyakát tegyék vakítóvá e selyemszára fűzött gyöngyszemek...” Nagyon kedves! Egyébként ezek a versek még sehol sem jelentek meg. Attila fiam a múltkor mondta is tréfálkozva, igazán nem vagyok már kamaszlány, kiadhatnám a kezemből a kötetet.

– Igen, a gyerekek... Attila korábban a Főfotó vezérigazgatója volt, most a Színház- és Filmművészeti Egyetem docense, Gábor a Hunnia Filmstúdióban volt hangmérnök, most egy magán hangstúdió vezetője, Zsuzsa lányom Dubaiban él, zongoratanárként és koncertszervezőként dolgozik. Nyolc unokám, tizennégy dédunokám van. Ebben a nagy családban mindenkinek van kapcsolata a zenével, általában mindenki tanult, tanul valamilyen hangszeren játszani, de örülök, hogy más pályán is sikeresek, viszont a zene örömeiről sem mondanak le.

(Az interjút készítette: Filip Gabriella.)